

*Семків Ю. П.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
(Науковий керівник: к.т.н., доцент Чумаченко О. С.)
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ РИНКУ ЗЕМЛІ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРОБІЗНЕСУ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Цифровізація земельних відносин є одним із ключових драйверів трансформації аграрного сектору України в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення. Відкриття ринку сільськогосподарських земель посилює потребу в прозорих механізмах обліку, контролю та обігу земельних ресурсів. Водночас регіональний рівень стає критично важливим для забезпечення ефективного управління землею, підвищення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності агробізнесу. Цифрові інструменти сприяють зниженню трансакційних витрат, підвищенню ліквідності земельних активів і зменшенню корупційних ризиків.

Аграрний сектор України забезпечує близько 10-12% ВВП та понад 40% валютної виручки від експорту, що підкреслює його стратегічне значення. Водночас функціонування ринку землі супроводжується низкою проблем: недостатньою прозорістю земельних операцій, фрагментованістю кадастрових даних, обмеженим доступом малих і середніх виробників до фінансових ресурсів. Воєнні дії додатково ускладнюють використання земель через мінування територій, порушення логістики та втрату частини виробничого потенціалу [4].

Суттєвими залишаються економічні ризики, зокрема низька капіталізація земельних активів, нерівномірність розвитку регіонів і обмежений доступ до кредитування під заставу землі. Відсутність інтегрованих цифрових платформ гальмує обіг земель і знижує ефективність управлінських рішень.

Цифровізація ринку землі передбачає комплексне впровадження електронних кадастрів, геоінформаційних систем, технологій дистанційного зондування Землі, блокчейн-рішень для реєстрації прав власності, а також інтегрованих онлайн-платформ для купівлі-продажу та оренди земельних ділянок. У сучасних умовах України важливим кроком стало запровадження електронних земельних аукціонів, що забезпечують відкритість торгів, зменшують вплив людського фактора та сприяють формуванню конкурентного середовища. Це дозволяє мінімізувати корупційні ризики, підвищити довіру до ринку та забезпечити більш ефективний розподіл земельних ресурсів між суб'єктами господарювання [1].

На регіональному рівні цифровізація створює передумови для підвищення ефективності використання земельного фонду завдяки впровадженню технологій точного землеробства, які базуються на аналізі великих масивів

даних, включаючи агрохімічні показники ґрунтів, погодні умови та супутникові знімки. Це дозволяє агровиробникам приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо структури посівів, норм внесення добрив і засобів захисту рослин, що сприяє зниженню собівартості продукції та підвищенню її рентабельності. Оптимізація виробничих процесів супроводжується скороченням непродуктивних витрат, що є особливо важливим в умовах обмеженого доступу до фінансових ресурсів і зростання вартості матеріально-технічних ресурсів [3].

Використання цифрових інструментів забезпечує можливість здійснення детального економічного аналізу ефективності використання земельних ділянок на рівні підприємств і територіальних громад. Формування аналітичних баз даних дозволяє оцінювати продуктивність, дохідність та інвестиційну привабливість земельних активів, що сприяє їх більш раціональному використанню. У свою чергу, це позитивно впливає на зростання капіталізації аграрних підприємств і підвищення їх конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках.

За оцінками експертів, впровадження цифрових технологій у сільському господарстві може забезпечити зростання продуктивності на 10-20% та скорочення витрат до 15%, що є вагомим чинником підвищення економічної ефективності агробізнесу. В умовах воєнного стану це набуває особливої актуальності, оскільки дозволяє частково компенсувати втрати виробничих ресурсів і забезпечити стабільність аграрного виробництва навіть за підвищених ризиків.

Окремої уваги заслуговує вплив цифровізації на підвищення ліквідності земельних активів. Забезпечення відкритого доступу до достовірної інформації про правовий статус, якісні характеристики та ринкову вартість земельних ділянок сприяє зниженню інформаційної асиметрії між учасниками ринку. Це формує більш обґрунтовану цінову політику та сприяє встановленню справедливої ринкової вартості землі. Підвищення прозорості ринку стимулює інвестиційну активність, оскільки інвестори отримують можливість оцінювати ризики та очікувану дохідність вкладень на основі достовірних даних.

Для підвищення ефективності агробізнесу на регіональному рівні доцільно реалізувати комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на формування цілісної цифрової екосистеми ринку землі. Передусім необхідно забезпечити інтеграцію державного земельного кадастру з іншими інформаційними системами, зокрема податковими, екологічними та судовими реєстрами. Це дозволить створити єдиний інформаційний простір і підвищити якість управлінських рішень [2].

Важливим напрямом є розвиток цифрових платформ для управління земельними ресурсами на рівні територіальних громад, що забезпечить ефективний моніторинг використання земель, контроль за дотриманням екологічних норм і підвищення рівня наповнення місцевих бюджетів. Необхідним також є стимулювання впровадження технологій точного землеробства через державні та регіональні програми підтримки.

Окрему увагу слід приділити розширенню доступу аграріїв до фінансових інструментів, зокрема кредитування під заставу земельних ділянок, а також

забезпеченню кібербезпеки цифрових систем. Це сприятиме підвищенню ліквідності земельних ресурсів і активізації інвестиційної діяльності.

Загалом цифровізація ринку землі виступає не лише інструментом підвищення ефективності використання земельних ресурсів, а й важливим фактором структурної трансформації аграрного сектору. Вона забезпечує зростання рентабельності, ліквідності та капіталізації земельних активів, а також сприяє формуванню конкурентного та прозорого ринкового середовища, що є критично важливим для сталого розвитку агробізнесу на регіональному рівні.

Список використаних джерел:

1. Самойленко Д. Особливості застосування цифрових технологій в агробізнесі. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-148> (дата звернення: 10.04.2026).
2. Ільченко Т. В. Діджиталізація як інструмент інноваційного розвитку агробізнесу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 3. С. 81–85. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.3.81> (дата звернення: 10.04.2026).
3. Черваньова Д. Проблеми правового регулювання діджиталізації у сфері агробізнесу. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. No. 6. P. 491–497. URL: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.06.79> (дата звернення: 10.04.2026).
4. Працювати прицільно і ефективно: цифровізація збільшує прибутковість агробізнесу на 15–20%. *NV.Бізнес*. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/markets/biznes-v-ukrajini-yak-agrariyam-zbilshiti-vrozhay-za-dopomogoyu-tehnologiy-eksperti-50469250.html> (дата звернення: 10.04.2026).

УДК 331.526:332.122

*Сікорака В. І.,
здобувач третього (науково-освітнього) рівня вищої освіти
ступеня доктора філософії
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА ВІЙНИ

Україна зіткнулася з викликами, за яких розвиток соціально-трудового потенціалу (СТП) стає стратегічним пріоритетом національної безпеки та основою повоєнного відновлення територіальних громад. Кардинальні зміни на ринку праці, демографічні втрати, інтенсивна міграція та руйнування інфраструктури в умовах воєнного стану вимагають адаптивних рішень для збереження трудового потенціалу населення і соціального середовища, в якому він формується та функціонує.

Метою дослідження є дослідження можливих напрямів інноваційного розвитку соціально-трудового потенціалу Кіровоградської області в умовах цифрових та воєнних викликів, а також розробка відповідних прикладних рекомендацій.